

SYVSTJERNEN

PÆDAGOGISK LÆREPLAN

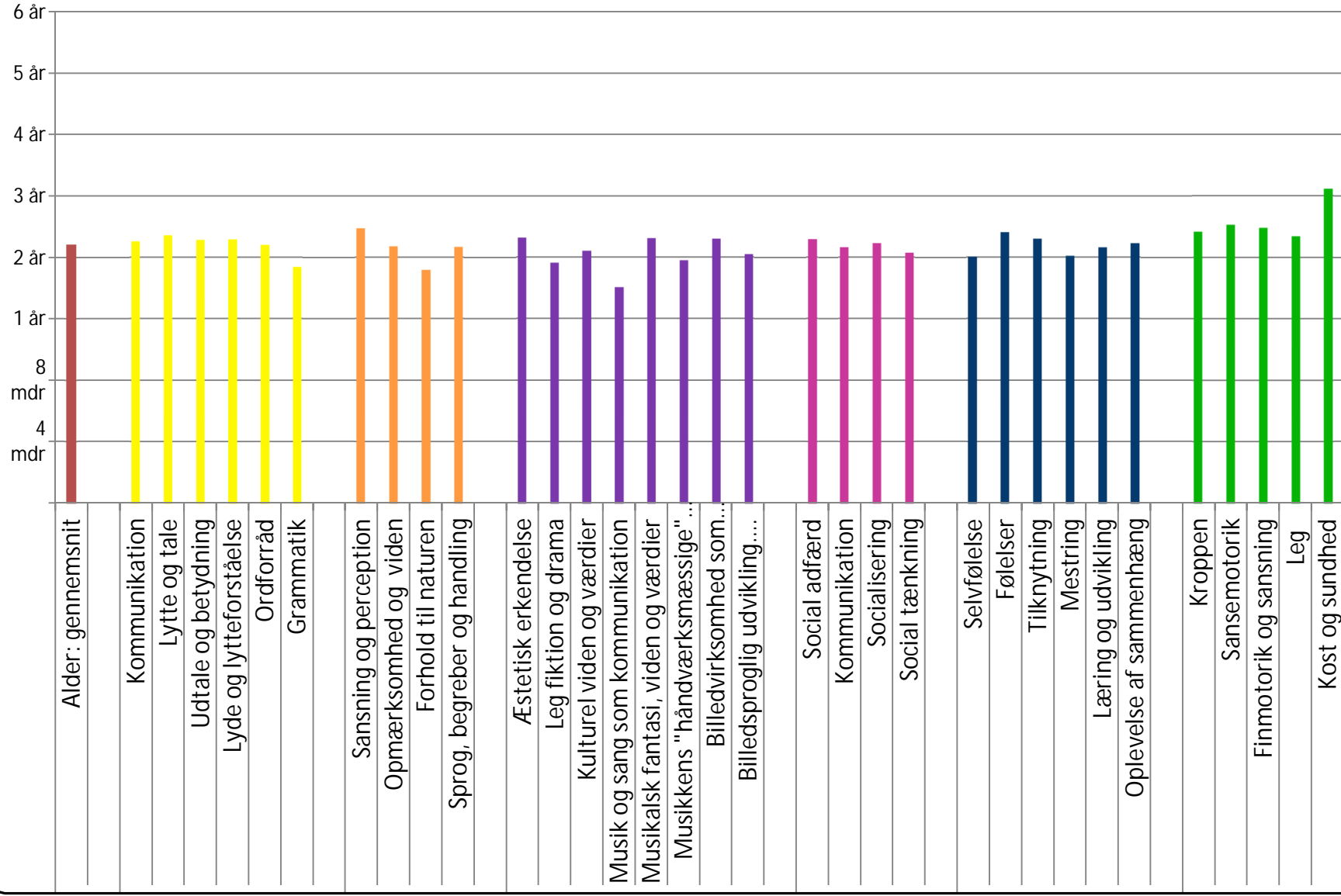
BØRNEHUSENE SYVSTJERNEN

BØRNEHUSET ENGEN

2015

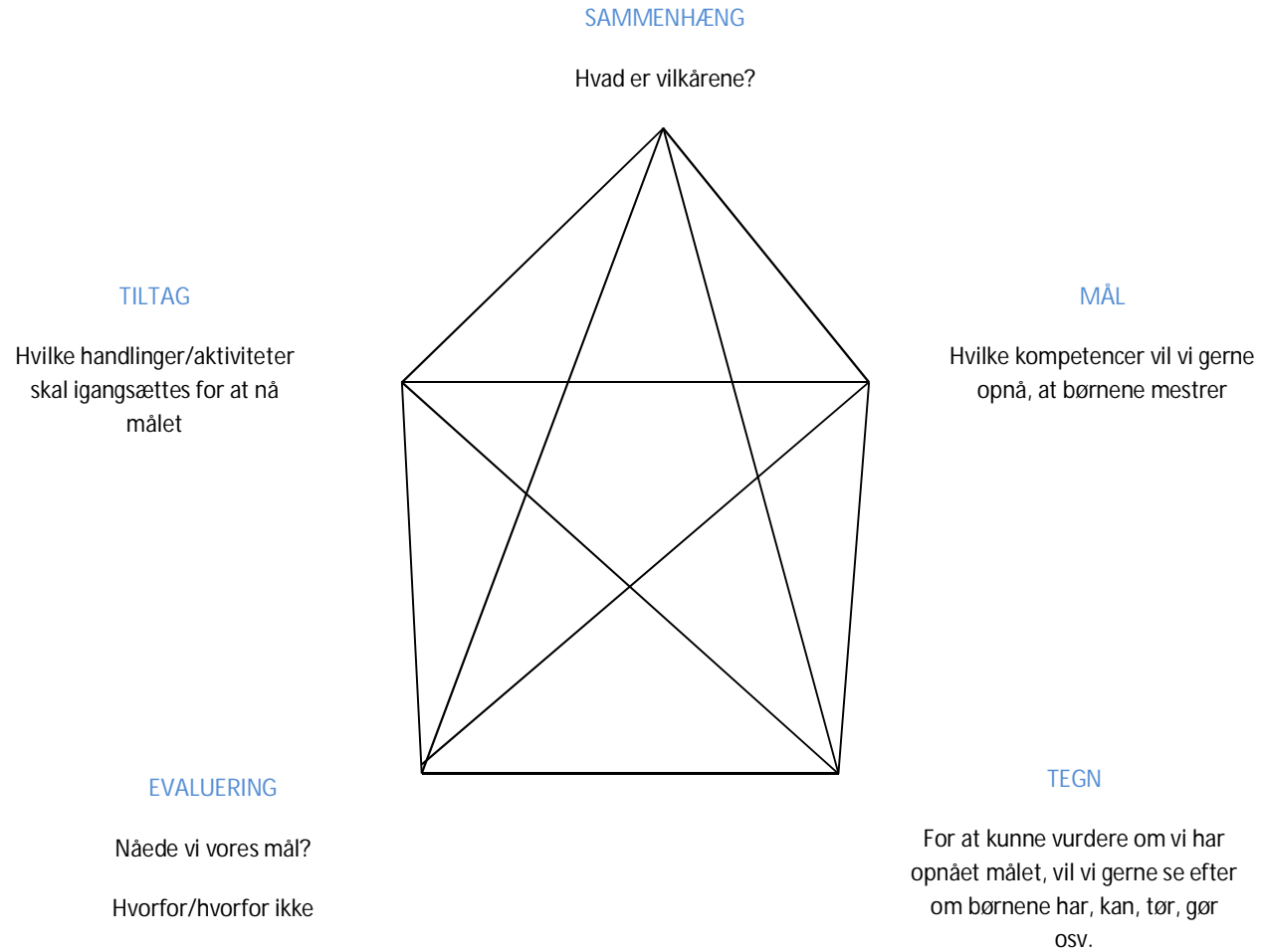

Engen: Vuggestue alle børn 2011 - 2013

Udarbejdet efter fælles skabelon for pædagogiske læreplaner i Kalundborg Kommune

SMTTE MODEL

Indledning

Som det fremgår af søjlediagrammet i de indledende sider, er den samlede børnegruppe i Børnehuset Engen-vuggestuen stort set positivt placeret jvf. forventet gennemsnit for vores børnesammensætning - ift. Sprog, sociale kompetencer samt Krop og Bevægelse og med visse udfordringer for nogle områder i de øvrige 4 læreplanstemaer. Men det fremgår også af resultatet at drengene scorer lidt lavere end pigerne. Dette er ikke nødvendigvis nogen overraskelse da drenge i denne aldersgruppe oftest udvikler sig langsommere end piger indenfor temaer som f.eks. sprog, sociale- og personlige kompetencer.

Vi har i løbet af et arbejdsår mange forskellige aktiviteter, der repræsenterer de forskellige læreplanstemaer - ligesom vi i vores pædagogiske struktur også dækker læreplanerne på forskellig vis (jvf. KLAR-Pædagogik skema). Disse aktiviteter er bygget op efter hhv. traditioner og årstider, samt særlige kommunale eller opståede nødvendige indsatsområder. I nedenstående har vi valgt, at fokusere på beskrivelsen af de områder, som vi ud fra statistikken fra kompetencehjulet, kan se at vi skal have særlig opmærksomhed på i den kommende læreplansperiode 2014/2015.

I vores beskrivelse af Metoder og Tiltag har vi kombineret et udpluk af anbefalinger fra kompetencehjulet og egne afprøvede metoder. Vi har desuden i en vis udstrækning indsat beskrivelsen af de læringsapps, som kompetencehjulet anbefaler som et pædagogisk tiltag ift. et givent læreplanstema/område.

TEMA: ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Aldersgruppe sæt X	
0-2 år - X	3 år til skolealder -

Sammenhæng
<p>Vilkår/kontekst <i>Her beskrives baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal sætte mål.</i></p> <p>Vores samlede statistik (udskrevet jan. 2014 fra kompetencehjulet) viser at vi her ligger på niveau, eller over gennemsnittet (2,2 år) for flere områder under dette tema, men har nogen områder vi skal fokusere lidt mere på. Vi vil fremhæve tre områder, som vi for nuværende kan se at både vores drenge og piger har brug for at vi arbejder særligt med, og samtidigt er særlig grundlæggende for dette læreplanstema i denne aldersgruppe</p> <p>Det er områderne: Selvfølelse Mestring Læring og udvikling</p> <p>Børnemiljøvurdering <i>Hvis de problemstillinger I har afdækket i forhold til den BMV I har foretaget sammen med børnene, relaterer sig til dette tema, skrives de ind i her.</i></p> <p>Der er udarbejdet LP-kortlægning i efteråret 2013 og den anvendes ifh. til BMV. Der findes ingen problemstillinger ift dette tema.</p>

Mål	Tegn på læring
<i>Her beskrives målene for den pædagogiske læreplan Målene skal udvælges fra kompetencehjulet og eventuelle problemstillinger I har fundet frem til i jeres BMV.</i>	Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.

Selvfølelse:

At barnet udvikler sine følelser og bevidstheden om sit "selv". Der er bl.a. tale om barnets udvikling af selvværd, selvtillid, selvafgrænsning og selvbevidsthed.

Mestring:

At der er udvikling i barnets mestringsområder, f.eks. dets egen del i skabelsen af en rutine, når det skal spise og sove. Der er også tale om, hvordan det genkender og husker mønstrene i sine samhandlinger med andre, herunder f.eks. udviklingen i sin mestring af lege, hukommelse forestillingsevne og forhandling.

Læring og udvikling:

At barnet har typisk læring på baggrund af en opvækst i en vesteuropæisk/dansk kultur. Omhandler bl.a. evnen til at indgå i samspil, have samforståelse og forestillingsevne samt være selvstændig og kreativ.

Selvfølelse:

8-12 måneder: Barnet begiver sig løbende ud i forskellige nye udfordringer motorisk, socialt og kommunikationsmæssigt. Det begynder så småt, at vise at det er glad for sine egne præstationer og søger at dele sin glæde med andre og viser f.eks. med gestus/kropssprog og senere med ord "se mig".

1-2 årige: Barnet med det gode selvværd udfordrer sig selv og lader sig udfordre, og udviser en positiv grundfølelse om sig selv, der gør, at det tør begå fejl, og henter hjælp, når det har brug for det.

2-3 årige: Barnet begynder selv at kunne afgøre, om det er en pige eller en dreng og kan spørge de andre, om de er en pige eller en dreng. Barnet viser interesse for det modsatte køn.

Mestring:

8-12 måneder: Barnet bruger omkring 9 måneders alderen signalord såsom mam-mam, ba-ba. De bruges sammen med oplevelsen af noget eller nogen, der konkret er til stede.

1-2 årige: Barnet er begyndt at sætte ting sammen, stable, rive ned, putte i kasse og tømme skabe. Barnet vil gerne lege med andre børn.

2-3 årige: Barnet begynder at kunne fortælle om tidligere begivenheder.

Læring og udvikling:

8-12 måneder: Barnet skelner mellem, hvem det er sammen med. Det kan inddrage mor i legen med far ved at se over på hende og dele sin glæde med hende.

1-2 årige: Barnet begynder at kunne følge og forstå andres hensigter. Det kigger efter det, man peger på, og begynder selv at pege. Det kan give en ting til andre - i forventning om straks at få det tilbage.

2-3 årige: Barnet bruger sin fantasi i legen. Kendte ting og symboler kan bruges til andre ting. Det leger "dække bord", "give mad" osv.

Tiltag

Her beskrives de metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til de mål I har opstillet - I kan hente inspiration til metoder og aktiviteter i kompetencejulet.

- I forhold til Selvfølelse, Mestring og Læring og udvikling - relateret til udviklingsområdet 1-2 år.

Vi styrker vores børn i Selvfølelse, Mestring samt Læring og udvikling ved at

-Være opmærksomme på

at sætte ord på barnets/børnenes køn i f.eks. pusle/toilet situationen, hvor kønsforskellen mellem dreng/pige er synlig. Derudover ved samling snakker vi om, hvem der er kommet i vuggestuen i dag og om barnet er en dreng eller pige ud fra navn og køn. Dette foregår i en vekslen af konstatering og spørgsmål

-Synge "Tommelfinger hvor er du?"

Beskrivelse af legen;

Voksen og barn synger: "tommelfinger, tommelfinger hvor er du?"

Tommelfingrene stikkes frem og der synges: "Her er vi, her er vi", Fingrene vippes "goddag, goddag, goddag". Siden gentages sangen og bevægelser med pegefinger, langemand, ringfinger, lillefinger, alle finger og evt. alle børn.

Alt efter barnets alder, vil barnet øve sig i at følge fagterne og i at synge med på hele sangen eller dele af ord og sætninger.

Hvad stimulerer legen:

Barnet stimulerer kropsbevidstheden ved at efterligne den voksnes fagter til sangen, når det skal fremhæve de forskellige fingre. Barnet lærer via sangen at benævne dem. Stavelserne i ordene i teksten synges/ udtales meget tydeligt, hvilket giver barnet mulighed for, at øve sig i udtalen af ordene og styrke sin mundmotorik.

-Vi leger med Lego og andre klodser, hvor vi øver os i, at bygge tårne og rive ned

-Vi øver former i put-kasser og opfordrer til leg med andre børn

-Efter at have fået viden

fra barnets forældre, spørges og understøttes barnet i hvor det har været henne f.eks. dagen forinden med en efterflg. dialog omkring dette. Ydermere ser vi med barnet billeder, som det er med på fra tidligere dage/arrangementer, hvilket der snakkes om ved spørgsmål og understøttende dialog. Ofte er der mere end et barn med til sidstnævnte aktivitet

-Borddækning

Beskrivelse af aktiviteten;

Barnet hjælper til med at finde tallerkner, glas og bestik frem og dække bordet. Det skal lære at dække op til det antal personer man spiser sammen og placere

servicet rigtigt i forhold til hinanden.

Alt efter barnets alder tilpasses den hjælp barnet skal have for at deltage i aktiviteten.

Hvad stimulerer aktiviteten:

Det at deltage i små opgaver i hjemmet styrker barnets oplevelse af at være en del af fællesskabet i familien. Ved borddækning lærer barnet at følge en systematik for at huske alle tingene. Barnet skal i starten hjælpes med mange af tingene, men kan efterhånden huske flere og flere af de ting, der skal på bordet. Barnet styrker sin evne til at koordinere sine bevægelser, når det flytte, bære og sætte ting på bordet.

Barnet får gennem denne leg/aktivitet også kendskab og dermed stimuleret sin fantasi ved at anvende andre legeredskaber som f.eks. byggeklodser som mad eller kop end legemad og en rigtig legekop. Alt efter barnets alder og kunnen, tilpasses den hjælp barnet skal have for at deltage i legen/aktiviteten. Nogle gange leges legen også helt uden redskaber, hvor der drikkes af usynlige kopper og smager på den usynlige havregrød osv. Udenfor bruges nedfaldne blade og kviste ofte som mad og kaffe eller penge til at købe for.

Børn i vanskeligheder

Sammenhæng for børn i vanskeligheder

Her beskriver I baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal inkludere børn i vanskeligheder (jf. nedenstående definition).

Børn i vanskeligheder defineres i denne sammenhæng som børn i forbigående vanskeligheder, hvor dagtilbuddets pædagogiske praksis skal tilpasses, for at sikre, at også disse børn inddrages og får udbytte af de pædagogiske aktiviteter. De børn hvor det vurderes, at der er behov for en særlig indsats, beskrives ikke i læreplanen. Her udarbejder alle dagtilbud en individuel handleplan.

Ved at arbejde efter KLAR-Pædagogikken, hvor der dagligt arbejdes i mindre lege- trygheds og læringsgrupper, og hvor børnene inddrages bl.a. ud fra alder og antal ifm. f.eks. spisning og andre gruppeformer, kan der udvises hensyn til børn med vanskeligheder jvf. KLAR-pædagogikskemaet for Børnehuset Engen.

Pædagogiske mål, metoder og aktiviteter i forhold til børn i vanskeligheder

Her beskriver I hvilke metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til børn i forbigående vanskeligheder

Tegn på læring hos børn i vanskeligheder

Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.

Evaluering og dokumentation

Evalueringsspørgsmål (hvad evaluerer vi)

Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de evalueringsspørgsmål, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.

Sådan vil vi dokumentere og evaluere

Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune dokumenterer og evaluerer via kompetencehjulet. Der tages udgangspunkt i grafer som udarbejdes via kompetencehjulet. Graferne er udarbejdet på baggrund af de kompetenceprofiler, der er udarbejdet på det enkelte barn. Graferne trækkes af ledelsen og anvendes til refleksion over den pædagogiske praksis, i personalegruppen.

Konklusion på evalueringen

Beskriv hvad graferne fra kompetencehjulet viste om jeres læringsmål. Hvad fik I med jer fra evalueringen og hvilke overvejelser har det givet anledning til. (hvad skal I gøre mere af / mindre af / blive bedre til / være opmærksomme på osv.)

TEMA: SOCIALE KOMPETENCER

Aldersgruppe sæt X

0-2 år - X

3 år til skolealder

Sammenhæng

Vilkår/kontekst

Her beskrives baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal sætte mål.

Vores samlede statistik (fra kompetencehjulet) viser, at vi ligger næsten på niveau, eller over gennemsnittet (2,2 år) for alle områder under dette tema. Vi vil dog fremhæve tre områder, som vi for nuværende kan se at især nogle af vores drenge har brug for at vi arbejder særligt med, og som vi samtidigt finder særligt grundlæggende inden for dette læreplanstema.

Det er områderne:

Kommunikation

Socialisering

Social tænkning

Børnemiljøvurdering

Hvis de problemstillinger I har afdækket i forhold til den BMV I har foretaget sammen med børnene, relaterer sig til dette tema, skrives de ind i her.

Der er udarbejdet LP-kortlægning i efteråret 2013 og den anvendes ifh. til BMV. Der findes ingen problemstillinger ift dette tema.

Mål	Tegn på læring
<p><i>Her beskrives målene for den pædagogiske læreplan Målene skal udvælges fra kompetencehjulet og eventuelle problemstillinger I har fundet frem til i jeres BMV.</i></p> <p>Kommunikation: At barnet udvikler sig med hensyn til at kunne kommunikere med andre børn og med voksne såvel sprogligt som nonverbalt. Der er bl.a. tale om udviklingen i hvordan barnet, i et samspil med andre, kan vise hvad det gerne vil med blik, fagter, pegen eller ord.</p> <p>Socialisering: At barnet trin for trin tilegner sig de normer, færdigheder og personlighedsegenskaber, der er almindelige, og som skal til for at begå sig i det samfund, de er en del af. Der er bl.a. tale om tilegnelsen af normer for deltagelse i praktiske rutiner, fælleslege og samtaler</p> <p>Social tænkning: At barnet hele tiden udvikler sin abstraktionsevne til at opfatte, forstå og begribe andre mennesker, forholdet mellem mennesker, og sig selv og indbyrdes sammenhængen mellem disse. Der er bl.a. jer tale om udviklingen af barnets stigende forståelse af, at andre mennesker har hensigter, følelser og vilje. Dette er forudsætningen for at evnen til empati og samarbejde udvikles.</p>	<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.</p> <p>Kommunikation: 8-12 måneder: Barnet handler nu mere gensidigt med omsorgspersonen, og viser at det kan skifte mellem og have både "tage-rollen" og "give-rollen" i f.eks. "værs'go-tak" legen. Her opstår et samspil hvor barnet viser, at det kan afstemme sig efter den andens bidrag og føre samspillet videre. 1-2 årige: Barnet udvikler og bruger non-verbal gestus mere og mere. Det supplerer således det begyndende sprog med gestus som en slags støttende billedsprog. F.eks. kan barnet illustrere en flyvemaskine ved at holde armene ud til siden; barnet puster på hånden for at vise, at ovnen er varm eller rynker brynene og ser sur ud for at vise, at far blev sur. 2-3 årige: Barnet bliver i større og større udstrækning i stand til at kommunikere ved hjælp af sproget og brugen af non-verbal gestus aftager lidt. Barnet kan f.eks. sige "nej", bruge to-ords kombinationer og bruge små nægtende sætninger som middel til at få indflydelse på sine omgivelser og legene.</p> <p>Socialisering: 8-12 måneder: Barnet synes at opleve, at nogen bekymrer sig om det, giver det omsorg, trøst og reagerer på dets signaler, så dette kan lagres som et positivt adfærdsmønster. Barnet virker derfor oftest glad, og signalerer gerne initiativer og ønsker, dvs. er kommunikationssøgende med omsorgspersonerne. 1-2 årige: Barnet vil gerne prøve, at gøre det, det ser voksne gøre dagligt. Så snart barnet kan gå trygt med noget i hænderne, kan det med den voksnes guidning hjælpe til med små overskuelige og konkrete tilbagevendende praktiske opgaver, som f.eks. at sætte en tallerken, en kop eller lignende på bordet. 2-3 årige: Barnet lærer i denne periode færdigheder og normer i forhold til selvhjulpethed omkring af- og påklædning og personlig hygiejne. Det kan f.eks. være, at det selv skal hjælpe til med tøjet og at ude-fodtøj skal tages af, inden barnet går ind og at hænderne skal vaskes før måltidet og efter toiletbesøg. Men der vil stadig være "svipsere".</p> <p>Social tænkning: 8-12 måneder: Når barnet er ca. 9 måneder, vil det i situationer hvor det udsættes for noget nyt og ukendt kigge på omsorgspersonen for at se efter signaler og tegn</p>

	<p>på, hvordan vedkommende vurderer situationen. Barnet søger således støtte hos omsorgspersonen, inden det selv tager stilling til, hvordan det skal reagere på det nye og ukendte.</p> <p>1-2 årige: Barnet begynder at være opmærksom på både legetøjet/handlingen og på omsorgspersonens hensigter med det, og kan dermed indgå i en mere kompleks gensidig legen. Barnet kan mere og mere kommunikere med ord og krop om det der sker i omsorgspersonens "hoved", og det der sker i dets eget hoved, og gennem kommunikationen nå frem til at oplevelsen bliver fælles. Det kan være fra, at barnet smiler og berører omsorgspersonens arm for at få vedkommende til at gøre det samme sjove med legetøjet igen, til at barnet krammer bamsen og også vil have omsorgspersonen til at kramme bamsen eller at barnet kan skiftes med en anden om at opbygge et tårn mm.</p> <p>2-3 årige: Barnet udvikler sine adfærdsnormer overfor andre f.eks. ved at vise deltagelse, trøste, drille, vise hjælpsomhed osv.</p>
--	---

Tiltag
<p><i>Her beskrives de metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til de mål I har opstillet – I kan hente inspiration til metoder og aktiviteter i kompetencehjulet.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • I forhold til Kommunikation, Socialisering og Social tænkning - relateret til udviklingsområdet 1-2 år <h3>Vi styrker vores børn i Kommunikation, Socialisering og Social tænkning ved</h3> <p>-Kommunikation med det mindre barn</p> <p>Den voksne har opmærksomhed på i kommunikationen med det lille barn, at lave fagter der understøtter sine ord, f.eks. ved at vende håndfladerne opad og armene ud fra siden, når hun f.eks. spørger, "hvor er .. hende" eller når den voksne med børnene synger "hjulene på bussen", laver vredt ansigt med pegefingeren løftet i vejret, når der synges "sure Frøken Madsen siger; hold så op..".</p> <p>Den voksne er ligeledes opmærksom på, at sætte ord på ting og handlinger hun ser/foretager sammen med børnene. F.eks. på gåture; " se, der en postbil - postbilen kommer med breve". Ved frokosten; "du har fire madder med i dag. Se, een med pølse, een med æg.. osv".</p> <p>-Borte...tit-tit</p> <p>Beskrivelse af legen;</p> <p>Den voksne holder hænderne for ansigtet og siger: "Titte... bøøøh!" eller "Borte...tit-tit" (den voksne tager hænderne væk og ser smilende på barnet). Eller barnet kan f.eks. få et silketørklæde over ansigtet, hvorefter den voksne siger "Titte... bøøøh!" eller "Borte...tit-tit", mens den voksne eller barnet tager tørklædet væk.</p> <p>Hvad stimulerer legen:</p> <p>Barnet kan ikke se den voksnes øjne i starten, men pludselig får det øjenkontakt. Barnet hører den voksnes begejstrede stemmeføring og toneleje. Barnet stimulerer</p>

evnen til at holde opmærksomheden på legen med den voksne.

-Leg i sandkassen

Med barnet tage sand i form eller spand og hælde ud og gentage og sætte ord på, hvad den voksne gør og invitere til at nu er det barnets tur - ligeledes med at hælde sand i sandmøllen osv. Legen kan både være med det enkelte barn eller flere.

-Leg med dukker og bamser

Den voksne er med barnet med til at klæde dukken/bamsen på, give den mad, skifte ble og putte og trøste den.

-Leg med klodser

Den voksne er med til at bygge med klodser - stable op og vælte evt. på tælling og når begge parter er enige om det.

Når barnet er ældre, kan der leges og bygges med flere børn sammen. Der vil det enkelte barn blive styrket i de sociale regler for samvær med andre, såsom at dele, vente på sin tur og hjælpe en anden med at finde f.eks. en bestemt farve byggeklods.

-Af- og påklædning

Vi giver os god tid ved af- og påklædning samt ved håndvask, så barnet har ro til at lære selv at tage sutsko af før sko/overtræksbukser skal på osv. Den voksne støtter barnet både fysisk og ved verbal opmuntring, der hvor barnet har brug for det og det vurderes gang for gang, i hvilken grad støtten skal gives ved den fysiske del. Det samme gør sig gældende, når barnet skal vaske hænder f.eks. efter udeleg.

-Aktiviteter omhandlende følelser

Evt. i samling snakke om hvordan man ser ud når man er glad-sur-ked af det. Gerne med piktogrammer!

Børn i vanskeligheder

Sammenhæng for børn i vanskeligheder

Her beskriver I baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal inkludere børn i vanskeligheder (jf. ovenstående definition).

Børn i vanskeligheder defineres i denne sammenhæng som børn i forbigående vanskeligheder, hvor dagtilbuddets pædagogiske praksis skal tilpasses, for at sikre, at også disse børn inddrages og får udbytte af de pædagogiske aktiviteter. De børn hvor det vurderes, at der er behov for en særlig indsats, beskrives ikke i læreplanen. Her udarbejder alle dagtilbud en individuel handleplan.

Ved at arbejde efter KLAR-Pædagogikken, hvor der dagligt arbejdes i mindre lege- trygheds og læringsgrupper, og hvor børnene inddrages bl.a. ud fra alder og antal ifm. f.eks. spisning og andre gruppeformer kan der udvises hensyn til børn med vanskeligheder jvf. KLAR-pædagogikskemaet for Børnehuset Engen.

Pædagogiske mål, metoder og aktiviteter i forhold til børn i vanskeligheder

Her beskriver I hvilke metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til børn i forbigående vanskeligheder

Tegn på læring hos børn i vanskeligheder

Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.

Evaluering og dokumentation

Evalueringsspørgsmål (hvad evaluerer vi)	Sådan vil vi dokumentere og evaluere
<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de evalueringsspørgsmål, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.</p>	<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune dokumenterer og evaluerer via kompetencehjulet. Der tages udgangspunkt i grafer som udarbejdes via kompetencehjulet. Graferne er udarbejdet på baggrund af de kompetenceprofiler, der er udarbejdet på det enkelte barn. Graferne trækkes af ledelsen og anvendes til refleksion over den pædagogiske praksis, i personalegruppen.</p>

Konklusion på evalueringen

Beskriv hvad graferne fra kompetencehjulet viste om jeres læringsmål. Hvad fik I med jer fra evalueringen og hvilke overvejelser har det givet anledning til. (hvad skal I gøre mere af / mindre af / blive bedre til / være opmærksomme på osv.)

TEMA: SPROG

Aldersgruppe sæt X	
0-2 år - X	3 år til skolealder

Sammenhæng
<p>Vilkår/kontekst <i>Her beskrives baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal sætte mål.</i></p> <p>Vores samlede statistik (fra kompetencehjulet) viser, at vi her ligger næsten på niveau, eller over gennemsnittet (2,2 år) for alle områder under dette tema. Vi vil dog fremhæve tre områder, som vi for nuværende kan se at især nogle af vores drenge har brug for at vi arbejder særligt med, og som vi finder særligt grundlæggende inden for dette læreplanstema. Vi er dog samtidig opmærksomme på, at drenge tillærer sproget senere end piger og der derfor er en naturlig ubalance i scoren.</p> <p>Det er områderne: Kommunikation Ordforråd Grammatik</p> <p>Børnemiljøvurdering <i>Hvis de problemstillinger I har afdækket i forhold til den BMV I har foretaget sammen med børnene, relaterer sig til dette tema, skrives de ind i her.</i></p> <p>Der er udarbejdet LP-kortlægning i efteråret 2013 og den anvendes ifh. til BMV. Der findes ingen problemstillinger ift dette tema.</p>

Mål	Tegn på læring
<i>Her beskrives målene for den pædagogiske læreplan Målene skal udvælges fra kompetencehjulet og eventuelle problemstillinger I har fundet frem til i jeres BMV.</i>	Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets

Kommunikation:

At barnet udvikler sproglig og social adfærd og udnytter de sproglige kompetencer til udveksling af betydninger og følelser.

Ordforråd:

At barnet udvikler antallet af ord som er til rådighed for det indenfor forskellige ordklasser.

Grammatik:

At barnet udvikler anvendelsen af regler/rutiner for hvordan betydningen er forbundet med udtryk og hvordan sprodele kombineres til større helheder.

spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.

Kommunikation:

8-12 måneder: Barnet er meget interesseret i, at forældrene og andre omsorgspersonerne udpeger og benævner ting.

1-2 årige: Barnet prøver at kalde på en foretrukne omsorgsperson med lyde der nærmer sig hvad vedkommende bliver kaldt, det kan være "mor" eller "far" eller bare være forsøg på at gengive en enkel dominerende stavelse af navnet f.eks.: "sus" i Susanne eller lignende.

Barnet kan svare når barnet bliver spurgt " hvem er det", og man peger på far eller mor, det svarer også når man spørger "hvad er det", og man peger på en kendt genstand. Barnets udtale er dog ikke nødvendigvis korrekt.

2-3 årige: Barnet bruger nu meget mere sproget til at begå sig i sociale situationer med de andre børn, f.eks.: til at samarbejde med, sætte grænser eller til at trøste en kammerat med.

Barnet er interesseret i at lege med rim, remser og sanglege. Barnet nynner og bruger også sproget til at gengive egne, meget tillempede små versioner af sange, rim og remser.

Ordforråd:

8-12 måneder: Barnet begynder at danne sig en række forestillinger om, hvordan lyde og handlinger/ting hænger sammen. Eksempelvis kan barnet reagere på mors " komsedasse", ved at række armene frem i forventning om, at ordet (som det plejer) betyder, "nu bliver jeg løftet op til mor".

1-2 årige: Barnet forstår mere, end det kan sige. Barnet tilegner sig forståelse af nye ord-specielt på områder, der er "nære " og "kære" for barnet. Eksempelvis kan barnet handle på det, man siger om det nære til det: "find din bamse", "gå hen til far", og så videre.

På opfordring af den voksne kan børnene pege på de mest kendte dele af deres krop, feks når de bliver spurgt: "hvor er din mave.

2-3 årige:

Barnet kan på opfordring eller egen initiativ være sproglig aktiv med fortæller, når

det sammen med en voksen kigger i en billedbog, eller når der læses op af en bog med billeder i.

Grammatik:

1-2 årige: Barnet begynder så småt at ytre sig i små enkle to ords ytringer, med flertals endelser. barnet kan gå fra at sige "ha kage" " til ha kager", når det vil have mere end en kage.

2-3 årige: Barnet siger kende ordene "En og "et" foran de fleste navneord og kan bruge flertal. Barnet kan efterhånden sætte "En "eller "et" foran navneordene, f.eks. "bygge et hus "fremfor" bygge hus".

Barnet kan bruge stedord for sig selv som "jeg", "mig", "min", "mit" (36 mdr.).

barnet kan bruge stedord i sætninger, der henviser til barnet selv, dvs. Stedord som "jeg", "mig", "min" og "mit" men barnet er stadig tilbøjeligt til at benævne sig selv med navn og kan tage fejl af "du" og "jeg".

Tiltag

Her beskrives de metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til de mål I har opstillet - I kan hente inspiration til metoder og aktiviteter i kompetencehjulet.

- I forhold til Kommunikation, Ordforråd og Grammatik - relateret til udviklingsområdet 1-2 år.

Vi styrker vores børn i Kommunikation, Ordforråd og Grammatik ved

-at arbejde med sproget i sociale situationer

Den voksne anviser både verbalt og fysisk i hverdagen barnet i de forskellige dagligdags situationer, både i spontane som i planlagte. Det kan være at hjælpe barnet med at "sige til" f.eks. ved at hjælpe det ind i leg med andre børn, ved sammen med barnet at sætte ord på spørgsmålet om at må være med. Vi støtter også ofte vores børn i at "sige fra", dels ved at udtrykke barnets følelsesudbrud med ord for barnet og dertil ofte koble et tegn på. F.eks. " jeg kan godt se at du bliver ked af at blive skubbet, det kan jeg godt forstå. Du må sige NEJ/STOP til .." og samtidig vise hånden bøjet flad frem mod barnet.

-at lege "Borte...tit-tit"

Beskrivelse af legen;

Den voksne holder hænderne for ansigtet og siger: "Titte... bøøøh!" eller "Borte...tit-tit" (den voksne tager hænderne væk og ser smilende på barnet). Eller barnet

kan f.eks. få et silketørklæde over ansigtet, hvorefter den voksne siger "Titte... bøøøh!" eller "Borte...tit-tit", mens den voksne eller barnet tager tørklædet væk.

Hvad stimulerer legen:

Barnet kan ikke se den voksnes øjne i starten, men pludselig får det øjenkontakt. Barnet hører den voksnes begejstrede stemmeføring og toneleje. Barnet stimulerer evnen til at holde opmærksomheden på legen med den voksne. Barnet får også kendskab til sine kropsdele, når vi sætter ord, at vi "gemmer øjnene" eller at vi "gemmer hovedet".

-udvikling af ordforråd bl.a. gennem "Sprog kisten"

Den voksne sidder omkring bordet med børnene, hun tager først "Trolde Rolle" (en trolde). Han hilser på børnene og går derefter på skift mellem børnene hvor at når de får Trolde Rolle skal de sige deres navn, hvor der så bliver sunget "hej hej" hvad er det nu du hedder, og barnet svarer. Der bliver sunget "se min kjole", hvor den voksne sidder med en dukke i papir som har forskellige farver. Børnene skal fortælle hvad farve kjolen er, her bliver der også talt om nogen af børnene har tøj på i samme farve. Der bliver også talt om hverdags ting som den voksne har med i kufferten, det kan være "kande", "kop", "ske", "hagesmæk", "pensel", "bog", "ko", osv. Jo ældre barnet bliver omkring 2 1/2 år jo flere ting bliver der puttet på, der bliver der øvet farver, hvor der kommer flere farver end grund farverne. Rim og remser osv.

Ved leg med Sprogkisten får vores børn udviklet deres ordtilegnelse, forståelsen af ordene samt deres betydning.

-Vi udvikler også barnets ordforråd, når vi

*sætter ord på "mor" for det helt lille barn og mors navn, for det ældre barn, når hun kommer ind af døren for at hente barnet eller blot snakker ud fra et billede af mor.

*sammen med barnet peger på dukkens øjne, mund osv og derefter spørger, hvor barnets øjne, mund osv. er henne. Eller den voksne peger på f.eks. sin næse og spørger barnet; "hvad er det?". Også i puslesituationer samt ved på- og afklædning med barnet er det en naturlighed, at sætte ord på barnets kropsdele, f.eks. "så tager vi sutskoene af den ene fod og så af den anden fod..".

*når vi kigger i billedbøger med barnet/børnene både fortæller og spørger ind til billederne i bogen og derudfra snakker om handlingen med udgangspunkt i barnets udviklingstrin.

-Grammatisk tilegnelse

Vi øver grammatik med vores børn gennem naturlig tilegnelse i hverdagens forskellige gøremål og aktiviteter. Vi har fokus på at variere udsagn, så også flertalsbetegnelser, kendeord som "en" og "et" foran navneord samt stedord som "jeg, mig, min, mit" optræder gensidigt både ved konstatering og ved spørgsmål, f.eks.; "jeg har mange byggeklodser", "her er min madpakke - hvor er din madpakke?" samt "du har en bil".

Børn i vanskeligheder

Sammenhæng for børn i vanskeligheder

Her beskriver I baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal inkludere børn i vanskeligheder (jf. ovenstående definition).

Børn i vanskeligheder defineres i denne sammenhæng som børn i forbigående vanskeligheder, hvor dagtilbuddets pædagogiske praksis skal tilpasses, for at sikre, at også disse børn inddrages og får udbytte af de pædagogiske aktiviteter. De børn hvor det vurderes, at der er behov for en særlig indsats, beskrives ikke i læreplanen. Her udarbejder alle dagtilbud en individuel handleplan.

Ved at arbejde efter KLAR-Pædagogikken, hvor der dagligt arbejdes i mindre lege- trygheds og læringsgrupper, og hvor børnene inddrages bl.a. ud fra alder og antal ifm. f.eks. spisning og andre gruppeformer, kan der udvises hensyn til børn med vanskeligheder. jf. KLAR-pædagogikskemaet for Børnehuset Engen.

Børn med særlig eller fokuseret indsats indgår dagligt i en mindre sproggruppe og/eller får taleundervisning.

Pædagogiske mål, metoder og aktiviteter i forhold til børn i vanskeligheder

Her beskriver I hvilke metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til børn i forbigående vanskeligheder

Tegn på læring hos børn i vanskeligheder

Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.

Evaluering og dokumentation

Evalueringsspørgsmål (hvad evaluerer vi)	Sådan vil vi dokumentere og evaluere
Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de evalueringsspørgsmål, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.	Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune dokumenterer og evaluerer via kompetencehjulet. Der tages udgangspunkt i grafer som udarbejdes via kompetencehjulet. Graferne er udarbejdet på baggrund af de kompetenceprofiler, der er udarbejdet på det enkelte barn. Graferne trækkes af ledelsen og anvendes til refleksion over den pædagogiske praksis, i personalegruppen.

--	--

Konklusion på evalueringen

Beskriv hvad graferne fra kompetencehjulet viste om jeres læringsmål. Hvad fik I med jer fra evalueringen og hvilke overvejelser har det givet anledning til. (hvad skal I gøre mere af / mindre af / blive bedre til / være opmærksomme på osv.)

TEMA: KROP OG BEVÆGELSE

Aldersgruppe sæt X

0-2 år - X

3 år til skolealder

Sammenhæng

Vilkår/kontekst

Her beskrives baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal sætte mål.

Vores samlede statistik (fra kompetencehjulet) viser at vi her ligger på niveau, eller over gennemsnittet (2,2 år) for alle områder under dette tema. Vi vil dog fremhæve to områder, som vi for finder grundlæggende for dette læreplanstema til denne aldersgruppe.

Det er områderne:

Kroppen

Leg

Børnemiljøvurdering

Hvis de problemstillinger I har afdækket i forhold til den BMV I har foretaget sammen med børnene, relaterer sig til dette tema, skrives de ind i her.

Der er udarbejdet LP-kortlægning i efteråret 2013 og den anvendes ifh. til BMV. Der findes ingen problemstillinger ift dette tema.

Mål	Tegn på læring
<p><i>Her beskrives målene for den pædagogiske læreplan Målene skal udvælges fra kompetencehjulet og eventuelle problemstillinger I har fundet frem til i jeres BMV.</i></p> <p>Kroppen: Barnets udvikling af kropsbevidsthed, oplevelse af egen krop, gennem kroppen og hvad det kan gøre med sin krop.</p> <p>Leg: Hvordan udviklingen af forskellige kropslige handlinger og adfærd påvirker legene, bl.a. barnets udvikling i brug af flere og flere temaer for legene der involverer kroppen, så som leg med fingre, tyngdekraften, komme ind og ud af ting, lave konstruktioner og bruge fantasi.</p>	<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.</p> <p>Kroppen: 8-12 måneder: Barnet ved, at dens handling kan få ting til, at ske. f.eks. at bolden triller hvis man skubber til den eller legetøj siger noget, hvis man trykker på det. 1-2 årige: Barnet kan udføre handlinger der kræver samarbejde mellem begge hænder. 2-3 årige: Barnet kan med ord præcisere de fleste steder på kroppen det bliver rørt, f.eks. på mave, næse osv.</p> <p>Leg: 8-12 måneder: Barnet vil gerne vælte de tårne de nære omsorgsgivere har lavet. Det vælter dem igen og igen og bliver fortrolige med tyngdekraften. 1-2 årige: Barnet observerer intenst, f.eks. når mælken fra det væltede krus spreder sig hen over bordet - og oplever det gerne igen. Og det kan godt lide at sprede legetøj ud over det hele. 2-3 årige: Barnet vil gerne bygge, stable og rive ned.</p>

Tiltag

Her beskrives de metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til de mål I har opstillet – I kan hente inspiration til metoder og aktiviteter i kompetencehjulet.

- I forhold til Kroppen og Leg - relateret til udviklingsområdet 1-2 år.

Vi styrker vores børn i Kroppen og Leg ved

-Bold leg og aktivitetscenter

Vi triller med bolde og leger med aktivitetscentre.

-Leg med bongotrommer

Hvad stimulerer legen:

Barnet styrker sin øje-hånd-koordination ved at bruge synet til at hjælpe med at koordinere og afstandsbedømme de bevægelser mellem hånd og syn, der er nødvendige for at ramme trommen med trommestikkerne eller med hænderne. Derudover lærer barnet at koordinere samarbejdet mellem højre og venstre hånd, når det slår på trommerne med begge hænder. Barnet lærer at fastholde sin opmærksomhed på sin egen aktivitet.

-Leg i sandkasse

Barnet hælder sand fra ske til en form/spand eller fra form til form

-Aktiviteter der omhandler kroppen

*Pegeleg, hvor den voksne og barnet på skift peger på de forskellige dele af kroppen

*Synge sange der omhandler kroppen f.eks.: "bamse gik bamse gik, op og ned ad strøget.."

*Tegne barnet på stort papir og dernæst tegne øjne, næse, mund osv. sammen med barnet, der til slut evt. farvelægger "sig selv"

Børn i vanskeligheder

Sammenhæng for børn i vanskeligheder

Her beskriver I baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal inkludere børn i vanskeligheder (jf. ovenstående definition).

Børn i vanskeligheder defineres i denne sammenhæng som børn i forbigående vanskeligheder, hvor dagtilbuddets pædagogiske praksis skal tilpasses, for at sikre, at også disse børn inddrages og får udbytte af de pædagogiske aktiviteter. De børn hvor det vurderes, at der er behov for en særlig indsats, beskrives ikke i læreplanen. Her udarbejder alle dagtilbud en individuel handleplan.

Ved at arbejde efter KLAR-Pædagogikken, hvor der dagligt arbejdes i mindre lege- trygheds og læringsgrupper, og hvor børnene inddeles bl.a. ud fra alder og antal ifm. f.eks. spisning og andre gruppeformer kan der udvises hensyn til børn med vanskeligheder jvf. KLAR-pædagogikskemaet for Børnehuset Engen.

Pædagogiske mål, metoder og aktiviteter i forhold til børn i vanskeligheder

Her beskriver I hvilke metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til børn i forbigående vanskeligheder.

Tegn på læring hos børn i vanskeligheder

Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.

Evaluering og dokumentation

Evalueringsspørgsmål (hvad evaluerer vi)	Sådan vil vi dokumentere og evaluere
Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de evalueringsspørgsmål, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.	Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune dokumenterer og evaluerer via kompetencehjulet. Der tages udgangspunkt i grafer som udarbejdes via kompetencehjulet. Graferne er udarbejdet på baggrund af de kompetenceprofiler, der er udarbejdet på det enkelte barn. Graferne trækkes af ledelsen og anvendes til refleksion over den pædagogiske praksis, i personalegruppen.

--	--

Konklusion på evalueringen

Beskriv hvad graferne fra kompetencehjulet viste om jeres læringsmål. Hvad fik I med jer fra evalueringen og hvilke overvejelser har det givet anledning til. (hvad skal I gøre mere af / mindre af / blive bedre til / være opmærksomme på osv.)

TEMA: NATUREN OG NATURFÆNOMENER

Aldersgruppe sæt X

0-2 år - X

3 år til skolealder

Sammenhæng

Vilkår/kontekst

Her beskrives baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal sætte mål.

Vores samlede statistik (fra kompetencehjulet) viser at vi her ligger næsten på niveau, eller over gennemsnittet (2,2 år) for et af områderne under dette tema. Vi vil dog fremhæve tre områder, som vi for nuværende kan se at især nogle af vores drenge har brug for, at vi arbejder særligt med, og som vi finder særligt grundlæggende inden for dette læreplanstema ift. denne aldersgruppe.

Det er områderne:

Opmærksomhed og viden

Forhold til naturen
Sprog, begreber og handling

Børnemiljøvurdering

Hvis de problemstillinger I har afdækket i forhold til den BMV I har foretaget sammen med børnene, relaterer sig til dette tema, skrives de ind i her.

Der er udarbejdet LP-kortlægning i efteråret 2013 og den anvendes ifh. til BMV. Der findes ingen problemstillinger ift dette tema.

Mål	Tegn på læring
<p><i>Her beskrives målene for den pædagogiske læreplan Målene skal udvælges fra kompetencehjulet og eventuelle problemstillinger I har fundet frem til i jeres BMV.</i></p> <p>Opmærksomhed og viden: At barnet kan rette sin opmærksomhed mod naturens elementer og naturfænomenerne, samt få og have viden om disse elementer.</p> <p>Forhold til naturen: At barnet udvikler sig i forhold til at undersøge og eksperimentere med elementer i naturen, og udviklingen i barnets forståelse, viden og erfaringer med natur, dyr og planter.</p> <p>Sprog, begreber og handling: At barnet udvikler sit kendskab til begreber og navne på ting i naturen og mere avancerede begreber for naturens elementer, og hvordan det udvider sine handlemuligheder i forbindelse med sine oplevelser med natur, naturens elementer og naturfænomener.</p>	<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.</p> <p>Opmærksomhed og viden: 8-12 måneder: Barnet begynder at lege - tilsyneladende formålsløst - med ting i de nære omgivelser. Sidder det på græsplænen en sommerdag og rykker i græsset, er det selve handlingen og ikke græsset som sådan der er i centrum. 1-2 årige: Barnets tidfornemmelse kan både vise sig som tidsmæssig tålmodighed og utålmodighed i gentagne situationer som f.eks. i en blesituation. 2-3 årige: Barnet kan huske sine naturoplevelser og er mere tryk og forholdsvis selvhjulpent når det kommer ud i naturen.</p> <p>Forhold til naturen: 8-12 måneder: I 10-12 måneders alderen peger barnet og "siger", med eller uden ord, "se", når det møder et dyr på sin vej. Barnet kan ofte sætte en lyd på, når det ser et dyr. 1-2 årige: Ofte fanger kæledyr barnets opmærksomhed. Barnet vil gerne røre ved dyr - det styres af dets naturlige nysgerrighed. Barnet for begyndende erfaringer med dyrs egenskaber.</p>

	<p>2-3 årige: Barnet bruger så at sige fantasien til at udfylde huller i logikken - at forestille sig noget i det tilfælde barnets viden ikke slår til. Det kan derfor komme med spøjse forklaringer.</p> <p>Sprog, begreber og handling:</p> <p>8-12 måneder: Barnet begynder at bruge enkelte redskaber til at undersøge ting med. F.eks. en pind eller gren til at pirke til ting, som det enten ikke kan nå eller måske er lidt skeptisk overfor. Det er dog handlingen - processen - der synes at være mere i fokus for barnet, end selve resultatet.</p> <p>1-2 årige: Barnet siger efterhånden ikke længere "vov" om en hund, men kan benævne den "hund". Dog kan det stadig opleves, at barnet med glæde peger på en kat og siger "vov". Den har jo da også fire ben!</p> <p>2-3 årige: I legen, f.eks. med sandet i sandkassen, udvikler og bruger barnet begreber og ord for sine handlinger og for hvad der kommer ud af handlingerne, Når der formes figurer i sandet kan det forbindes med symboler, f.eks. for "kage". Når disse symboler er udviklet, og den motoriske udvikling er fulgt med, kan barnet beslutte sig for "at lave en kage". Navngivningen af produktet "kage" er endnu ikke helt stabil. "Kagen" kan hurtigt blive til f.eks. "hus, hvor der bor en bille i".</p>
--	--

Tiltag

Her beskrives de metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til de mål I har opstillet – I kan hente inspiration til metoder og aktiviteter i kompetencehullet.

- I forhold til Opmærksomhed og viden, Forhold til naturen og sprog, Begreber og handling - relateret til udviklingsområdet 1-2 årige.

Vi styrker vores børn i Opmærksomhed og viden, Forhold til naturen og sprog samt Begreber og handling ved

-Samvær og gåture i naturen

Den voksne vil sammen med barnet være opmærksom i naturen -både hjemme på legepladsen men også andre steder - på hvad vi ser og sætte ord på det de ser.

Den voksne vil sammen med barnet være nysgerrig og undersøge hvad de ser og får øje på - vender sten og grene for at opdage små insekter osv. og sætter ord på og samtidig vise barnet, eller spørge de andre børn, hvis det ikke kan lide at få jord eller andet på hænderne, hvordan det let kan få det væk eller hvordan det let kan få varme i hænder eller fødder, hvis det er koldt.

Herved bliver barnet bekendt og trygt med at færdes og finde på aktiviteter udendørs og vil efterhånden tage egne initiativer til leg og aktiviteter udendørs og klædt på til selv at kunne klare sig med mindre og mindre hjælp fra en voksen.

-Det helt lille barn i naturen

Vi sørger for at det helt lille barn kommer med ud og alt efter årstid kommer ned på jorden, så det kan sanse underlaget, duftene og alle synsindtrykkene omkring det. Derved vækkes barnets nysgerrighed og det vil naturligt forsøge at nå, hvad øjet falder på. Vi er opmærksomme på at støtte det lille barn i dets færden udendørs. Vi har stadig fokus på at sætte ord på, hvad barnet ser og gentager barnets lyde og udbrud samt ord med positiv tilkendegivelse og med den korrekte betegnelse og udtale.

-Udvikling af begreber og ord gennem aktiviteter i naturen

Ved leg udendørs både i naturen og på legepladsen har vi fokus på, at støtte børnene sprogligt i deres handlinger og initiativer til leg/aktivitet. F.eks. når de laver mad i legehuset i forskellige sandforme eller ved egen udformning og de giver udtryk for ved forespørgelse, at det er "mad", så anderkender og derved støtter og udvikler vi barnets udsagn ved at gentage; "ja, du laver mad" og kan ydermere koble på; "er det havregrød du laver?".

Børn i vanskeligheder

Sammenhæng for børn i vanskeligheder

Her beskriver I baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal inkludere børn i vanskeligheder (jf. ovenstående definition).

Børn i vanskeligheder defineres i denne sammenhæng som børn i forbigående vanskeligheder, hvor dagtilbuddets pædagogiske praksis skal tilpasses, for at sikre, at også disse børn inddrages og får udbytte af de pædagogiske aktiviteter. De børn hvor det vurderes, at der er behov for en særlig indsats, beskrives ikke i læreplanen. Her udarbejder alle dagtilbud en individuel handleplan.

Ved at arbejde efter KLAR-Pædagogikken, hvor der dagligt arbejdes i mindre lege- trygheds og læringsgrupper, og hvor børnene inddeles bl.a. ud fra alder og antal ifm. f.eks. spising og andre gruppeformer kan der udvises hensyn til børn med vanskeligheder. jvf. KLAR-pædagogikskemaet for Børnehuset Engen.

Pædagogiske mål, metoder og aktiviteter i forhold til børn i vanskeligheder

Her beskriver I hvilke metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til børn i forbigående vanskeligheder

Tegn på læring hos børn i vanskeligheder

Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.

Evaluering og dokumentation

Evalueringsspørgsmål (hvad evaluerer vi)	Sådan vil vi dokumentere og evaluere
<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de evalueringsspørgsmål, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.</p>	<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune dokumenterer og evaluerer via kompetencehjulet. Der tages udgangspunkt i grafer som udarbejdes via kompetencehjulet. Graferne er udarbejdet på baggrund af de kompetenceprofiler, der er udarbejdet på det enkelte barn. Graferne trækkes af ledelsen og anvendes til refleksion over den pædagogiske praksis, i personalegruppen.</p>

Konklusion på evalueringen
<p><i>Beskriv hvad graferne fra kompetencehjulet viste om jeres læringsmål. Hvad fik I med jer fra evalueringen og hvilke overvejelser har det givet anledning til. (hvad skal I gøre mere af / mindre af / blive bedre til / være opmærksomme på osv.)</i></p>

TEMA: KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

Aldersgruppe sæt X	
0-2 år - X	3 år til skolealder

Sammenhæng

Vilkår/kontekst

Her beskrives baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal sætte mål.

Vores samlede statistik (fra kompetencehjulet) viser at vi har en generel udfordring for både pigerne og for drengene ift. gennemsnittet (2,2 år) for flere af områderne under dette tema.

Hvorfor vi skal arbejde med, at få dækket disse områder fremadrettet i vores KLAR-Pædagogik.

Det er områderne:

Leg, fiktion og drama

Musik og Sang som kommunikation

Musikkens "håndværksmæssige" side

Børnemiljøvurdering

Hvis de problemstillinger I har afdækket i forhold til den BMV I har foretaget sammen med børnene, relaterer sig til dette tema, skrives de ind i her.

Der er udarbejdet LP-kortlægning i efteråret 2013 og den anvendes ifh. til BMV. Der findes ingen problemstillinger ift dette tema.

Mål	Tegn på læring
<p><i>Her beskrives målene for den pædagogiske læreplan Målene skal udvælges fra kompetencehjulet og eventuelle problemstillinger I har fundet frem til i jeres BMV.</i></p> <p>Leg, fiktion og drama: Udviklingen i hvordan barnet bruger leg, fiktion og drama som middel til at udtrykke fantasi, følelser og oplevelser.</p> <p>Musik og Sang som kommunikation: Udviklingen i hvordan barnet bruger musik og sang som kommunikations- og udtryksmiddel i kommunikation og leg.</p> <p>Musikkens "håndværksmæssige" side: Udviklingen i hvordan barnet via den motoriske, kognitive og stemmemæssige udvikling kan udtrykke sig musikalsk med stemme og instrumenter.</p>	<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehullets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.</p> <p>Leg, fiktion og drama: 8-12 måneder: Barnet kan lege ved siden af en anden, men ikke egentligt sammen med den anden, men barnet bliver alligevel inspireret af den anden. Det kan være i måden at bruge og håndtere legetøjet. 1-2 årige: Barnet kan nu efterhånden godt lege synkron-lege, hvor det synligt følger og indretter sig meget efter et andet barns måde, at lege og omvendt er det andet barn også opmærksomt. De kigger jævnligt på hinanden og indretter deres handling efter hinanden. Barnet kigger f.eks. på den anden og afstemmer lydene og bevægelserne til samme måde som den anden hopper eller smider sig på madrassen.</p>

	<p>2-3 årige: Barnet kan i leg og spil fuldføre eller gennemspille korte handlingssekvenser uden at miste koncentrationen.</p> <p>Barnet begynder at kunne imitere i datid: "Så sagde vi, at du var moren" som redskab til, at udvikle og forhandle om legen. Barnet udvikler evner til, at skifte roller og til, at bruge legetøjet som effekter.</p> <p>Musik og Sang som kommunikation:</p> <p>8-12 måneder: Barnet synger, improviserer og eksperimenterer af og til for sig selv, når det leger. Det kan både være stille indadvendt sanglyde, når f.eks. barnet sidder og leger med dukker, og det kan indeholde vilde råb og lyde, når barnet f.eks. leger mere grovmotorisk.</p> <p>1-2 årige: Fra 1½ års alderen kan man tydeligt høre, at barnet prøver at synge med på de sange, der synges med det.</p> <p>2-3 årige: Barnet improviserer nu mere og mere spontant kropsligt, ofte med udgangspunkt i rytmer i den aktivitet, de er i gang med, f.eks. når de gynger eller tegner. De kan også lave "glædeskoncerter" med bestik ved bordet til spisning.</p> <p>Musikkens "håndværksmæssige" side:</p> <p>8-12 måneder: Små børn holder meget af at slå i gulvet med legetøj eller skeer, og sådanne slag-serier bliver længere og længere.</p> <p>1-2 årige: Barnet deltager gerne i små rytmelege, hoppelege og instrumentlege og udvikler herigennem sin spontansang og grundslagsrytmer.</p> <p>2-3 årige: Barnet kan nu i højere grad beherske sine bevægelser og viser tydeligt, at det godt kan lide at bevæge sig til musik. Det bøjer knæene, svinger med armene, nikker med hovedet, hopper og drejer sig til musikken.</p>
--	--

Tiltag

Her beskrives de metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til de mål I har opstillet – I kan hente inspiration til metoder og aktiviteter i kompetencehjulet.

- I forhold til Leg, fiktion og drama, Musik og sang som kommunikation og Musikkens "håndværksmæssige sider" - relateret til udviklingsområdet 1-2 år.

Vi styrker vores børn i Leg, fiktion og drama, Musik og sang som kommunikation og Musikkens "håndværksmæssige sider" ved

-Inspiration til udvikling af begyndende leg for det helt lille barn

Vi er opmærksomme på at placere vores helt små børn sammen med andre børn, da vi er bevidste om, at det bl.a. er i samværet med andre børn, at de udvikler sig. Det kan være på legetæppe eller gulv inde som ude og nogle gange med legetøj omkring dem, andre gange ikke. Vi er sammen med børnene på gulvet og støtter dem i at blive nysgerrige på hinanden, hvis vi ser et behov for dette.

Samtidig støtter vi dem også i udviklingen af deres sproglige kompetencer, når de kommer med lyde i forskellige tonelejder. Her viser vi dem anderkendelse ved at gengive deres lyde og "synges" med. Selv det helt lille barn synger vi også kendte børnesange med og slår og af og til rytmer til på tromme, bord, hænder eller lår, så de er genkendelige for dem og vi kan genkende sangene, når de bliver lidt ældre og forsøger at synges og/eller tromme med.

-At lege bl.a. sang/rytmiklege

Vi synger bl.a. "jeg gik mig over sø og land" som kræver koncentration og evne til at bevæge sig på forskellig vis alt efter alder. Det samme gør sig gældende med "stopdans" eller at bevæge/danse til musik.

Alle tre ovennævnte lege er gode at lege i en blandet aldersgruppe, da de yngste vil blive inspireret af de ældste og forsøge at efterligne dem i deres bevægelser. Vi deltager som voksne selv i disse lege og er opmærksomme på at tilpasse styringen af legen alt efter det enkelte barns behov og udvikling gang for gang.

-At lege bl.a. fangeleg

Beskrivelse af legen;

Når man leger fangeleg med et lille barn, er det vigtigt, det er sammen med en voksen, som barnet føler sig tryk ved. De større børn kan lege fangeleg med hinanden eller med en voksen, hvor der også kan indgå regler så legen vare i længere tid.

Hvad stimulerer legen:

Fangelegen giver barnet oplevelse af glæden og spændingen ved at løbe væk, mens nogen kommer efter det for at fange det eller berøre det og sige at det er "fanget" eller "taget". Når barnet løber/går af sted, så hurtigt det kan, bruger det sine muskler og led, som medvirker til at øge barnets kropsfornemmelse.

Derudover fremmer legen kropsligt og mentalt energiniveau.

Barnet vil i denne leg se, hvordan de andre børn, både de jævnaldrende og de ældre, løber, vender rundt, stopper op, hvine og grine og vil naturligt efterligne deres handlinger.

-At synges bl.a. "Tommelfinger hvor er du?"

Beskrivelse af legen;

Voksen og børn synges:

"Tommelfinger, tommelfinger hvor er du?"

Tommelfingrene stikkes frem og der synges: "Her er vi, her er vi", Fingrene vippes "goddag, goddag, goddag". Siden gentages sangen og bevægelser med pegefingre, langemand, ringfingre, lillefingre, alle fingre og evt. alle børn.

Alt efter barnets alder, vil barnet øve sig i at følge fagterne og i at synges med på hele sangen eller dele af ord og sætninger ved at se både på den voksne men også de andre børn.

Hvad stimulerer legen:

Barnet stimulerer kropsbevidstheden ved at efterligne den voksnes fagter til sangen, når det skal fremhæve de forskellige fingre. Barnet lærer via sangen at benævne dem. Stavelserne i ordene i teksten synges/ udtales meget tydeligt, hvilket giver barnet mulighed for, at øve sig i udtalen af ordene og styrke sin mundmotorik.

Samtidig stimulerer bl.a. denne leg og fangelegen barnets koncentrationsevne og derfor kan voksenstyring ikke undværes, da barnet ofte har brug for støtte i at blive anvist og afledt, hvis det opleves at barnet taber koncentrationen.

Børn i vanskeligheder

Sammenhæng for børn i vanskeligheder

Her beskriver I baggrund, forudsætninger og rammer som I må tage hensyn til når I skal inkludere børn i vanskeligheder (jf. nedenstående definition).

Børn i vanskeligheder defineres i denne sammenhæng som børn i forbigående vanskeligheder, hvor dagtilbuddets pædagogiske praksis skal tilpasses, for at sikre, at også disse børn inddrages og får udbytte af de pædagogiske aktiviteter. De børn hvor det vurderes, at der er behov for en særlig indsats, beskrives ikke i læreplanen. Her udarbejder alle dagtilbud en individuel handleplan.

Ved at arbejde efter KLAR-Pædagogikken, hvor der dagligt arbejdes i mindre lege- trygheds og læringsgrupper, og hvor børnene inddrages bl.a. ud fra alder og antal ifm. f.eks. spisning og andre gruppeformer kan der udvises hensyn til børn med vanskeligheder jvf. KLAR-pædagogikskemaet for Børnehuset Engen.

Pædagogiske mål, metoder og aktiviteter i forhold til børn i vanskeligheder

Her beskriver I hvilke metoder og aktiviteter I har valgt i forhold til børn i forbigående vanskeligheder.

Tegn på læring hos børn i vanskeligheder

Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de tegn på læring, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.

Evaluering og dokumentation

Evalueringsspørgsmål (hvad evaluerer vi)	Sådan vil vi dokumentere og evaluere
<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune tager udgangspunkt i de evalueringsspørgsmål, som fremgår af kompetencehjulets spørgeramme i forhold til de enkelte udviklingspunkter indenfor hvert af de 6 læreplanstemaer.</p>	<p>Her henvises til kompetencehjulet: Alle dagtilbud i Kalundborg Kommune dokumenterer og evaluerer via kompetencehjulet. Der tages udgangspunkt i grafer som udarbejdes via kompetencehjulet. Graferne er udarbejdet på baggrund af de kompetenceprofiler, der er udarbejdet på det enkelte barn. Graferne trækkes af ledelsen og anvendes til refleksion over den pædagogiske praksis, i personalegruppen.</p>

Konklusion på evalueringen

Beskriv hvad graferne fra kompetencehjulet viste om jeres læringsmål. Hvad fik I med jer fra evalueringen og hvilke overvejelser har det givet anledning til (hvad skal I gøre mere af / mindre af / blive bedre til / være opmærksomme på osv.)